

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

سه شنبه • ۲ مهر ۱۳۹۸
۲۴ محرم ۱۴۴۰ • ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۹
شماره ۲۰۲۳

۱۴۲۶

۲ یادداشت شفاهی از افرادی که در کمپین‌های عفو به دنبال کسب رضایت اولیای دم می‌روند

کاش جامعه هم آنان را ببخشد!

در چند سال اخیر و در شهرهای مختلف، جمعی از معتمدان و فعالان حوزه‌های دینی، فرهنگی، اجتماعی، هنری و ورزشی که دارای مقبولیت و محبوبیت اجتماعی هستند، کمپین‌هایی را برای کسب رضایت از اولیای دم تشکیل داده‌اند که در این مطلب از دو عضو کمپین‌های عفو از قصاص خواسته‌ایم برای ما از این فعالیت بگویند:

🕒 در صد زیادی از خانواده‌های شاکیان بدون هیچ چشمداشتی رضایت می‌دهند

سید بهاء‌الدین حسینی | مدرس دانشگاه

زبان و سخن اعضای کمپین ما برای شاکیان، زبان همدردی و نصیحت و خیرخواهی است. ما به شدت از قتل انزجار داریم و آن را تقبیح می‌کنیم اما این یک اصل بلامنازع است که در بیشتر موارد، خانواده‌های مقتولان چنان در غم و هجران از دست دادن عزیزان شان هستند که گاهی جز به تنبیه و انتقام به چیز دیگری نمی‌توانند فکر کنند. این یک امر کاملاً طبیعی است و هر فرد دیگری هم باشد شاید همین‌گونه فکر کند. هدف اصلی ما از دیدار با اولیای دم این است که اذهان این عزیزان را به سوی راهکارهای ارزشمند دیگری که خداوند در قرآن کریم پیشنهاد داده است متوجه کنیم. تمام احکام خداوندی قطعی است جز در باره اجرای قصاص که در سه مرحله پیشنهادهایی را به اولیای دم عرضه می‌کند. نخست اجرای قصاص که حق ایشان است و می‌توانند آن را اجرا کنند. چرا که در قصاص حیات جامعه است نه ممات و مرگ، اما خداوند اصل تأکید خود را بر دو پیشنهاد دیگر یعنی گرفتن دیه یا بخشش بدون چشمداشت می‌گذارد و برای آن پاداش‌های بسیار بزرگی در دنیا و آخرت اعطا می‌کند. انسانی که بتواند از حق خویش برای خدا و حیات بخشی به یک انسان بگذرد قطعاً جایگاه بسیار بزرگی نزد خدا و مردم خواهد داشت. مادر کمال آرامش و احترام این مسائل را برای اولیای دم تبیین می‌کنیم و ایشان را برای انتخاب بهتر کمک می‌کنیم. هرگز به کسی فشار، تهدید، آزار، روبراییستی و اعمالی از این دست روانه‌ی داریم. در صد بسیار چشمگیری از مواردی که برای گرفتن رضایت به آن‌ها مراجعه کرده‌ایم بدون چشمداشت رضایت داده‌اند. جمع قابل توجهی از این عزیزان هم که خواستار گرفتن دیه بوده‌اند، حاضر به نگاه کردن به آن هم نبوده‌اند بلکه آن را صرف خدمت به جامعه کرده‌اند. در این زمینه چندین مدرسه در مناطق کم‌برخوردار احداث شده است. تجهیزات بیمارستانی از قبیل دستگاه دیالیز آمبولانس و دیگر امکانات بهداشتی و درمانی و حتی مسکن و امکانات تحصیلی برای محرومان جامعه تهیه شده است.

🕒 بعد از بخشش باید از این افراد حمایت شود

دلیر اسکندری | عضو کمپین عفو

فعالیت‌های مربوط به درخواست عفو و بخشش، سابقه‌دار و تاریخی است و در جامعه ما در گذشته توسط افراد ریش‌سفید و خوشنام دارای اعتبار در جامعه مثل سادات، مشایخ و افراد آیینی انجام می‌شد. در چند سال اخیر با توجه به این که فعالان عفو و بخشش بیشتر افرادی هستند که خود قبلاً تجربه حضور در زندان را داشته‌اند و با وضعیت زندانیان از نزدیک آشنایی دارند، گروه‌ها و کمپین‌هایی توسط این افراد برای جلب رضایت خانواده شاکیان تشکیل شده است. وجود «هدف مشترک انسانی» میان افراد با افکار و گرایش‌های مختلف باعث شده است که بخشش و نجات یک انسان از اعدام به عنوان یک کار خیر که همیشه در آموزه‌های دینی و عرفی ما وجود داشته است، جذابیت خود را از دست ندهد. مخالفت با اعدام به عنوان یک مجازات، به این معنا نیست که با مجازات فرد خاطی مخالفت شود. سعی شده است این تفکر در افراد جامعه نیز گسترش داده شود و همکاری گسترده میان فعالان صنفی، مدنی و مسئولان مربوط انجام شود تا بتوان فرهنگ عفو و بخشش را در جامعه همگانی کرد. همچنین امیدواریم افرادی که به واسطه عفو و بخشش خانواده‌های اولیای دم از محکومیت خود تبرئه می‌شوند، در آینده افرادی مثبت و مثمر ثمر باشند و به گونه‌ای عمل نکنند که ماهیت رسالت عفو و بخشش را زیر سوال ببرند. افرادی که از زندان آزاد می‌شوند به دلیل این که مدت زیادی را در زندان سپری کرده‌اند، منتظر حکم اعدام بوده‌اند و از ادامه زندگی قطع امید کرده‌اند لازم است از نظر روانی و اجتماعی مورد حمایت و بازپروری قرار بگیرند. پذیرش فرد سابقه‌دار به طور کلی در جامعه به پرورش فرهنگ بخشش در آن جامعه بستگی دارد. با وجود این که فرد خاطی دوره مجازاتی را که قانون برای اصلاح وی تعیین کرده است، می‌گذراند اما همچنان جامعه او را به عنوان فردی سابقه‌دار و دارای برچسب می‌شناسد. همین نپذیرفتن، باعث ایجاد سرخورده‌گی افراد آزاد شده از زندان در جامعه می‌شود و حتی اگر فرد بخواهد لایق بودن خود را در برابر بخشش اثبات کند، جامعه این اجازه را به وی نمی‌دهد. بنابراین باید برای فرد شرایطی مهیا شود که وی در اجتماع حضور داشته باشد و در فعالیت‌های زیست محیطی، مدنی، خیریه، فرهنگی، اجتماعی و... مشارکت داده شود. پذیرش جامعه منوط به تغییر و بازسازی یک سری از ساختارهای عرفی موجود است.

طعم زندگی بعد از عفو

گفت و گو با ۲ قاتل که لحظاتی قبل از قصاص با رضایت اولیای دم بخشیده شدند و بعد از چندین سال، هیچ ثانیه‌ای از آن روزها از یادشان نمی‌رود

ماریه پاک‌نهاد | خبرنگار

نوشتن درباره میزان سخت و درناک بودن از دست دادن یک عزیز آن هم در اتفاقی مانند قتل عمد، کاری عیب است و از عهده هیچ نگارنده‌ای بر نمی‌آید. شعارهایی همچون «قصاص حق است اما بخشش شیرین»، خیلی زیبا و نغزست اما وقتی پای جلوگیری از هدر رفتن خون پاره تن تن در میان باشد، شیرینی از روی این عبارت رخت بر خواهد بست. همه ما می‌دانیم که قتل عمد موجب قصاص است ولی اگر ولی دم رضایت دهد، قاتل قصاص نخواهد شد. در پرونده امروز به سراغ دو قاتل رفتیم که با بخشیده شدن توسط اولیای دم، چند سالی می‌شود که زندگی دوباره‌ای به آن‌ها بخشیده شده است. در ضمن چند یادداشت شفاهی از اعضای کمپین عفو و یک روان‌شناس در همین باره گرفته‌ایم که در ادامه خواهید خواند.

خاطرات ۲ قاتل از روزهای قبل از عفو شدن

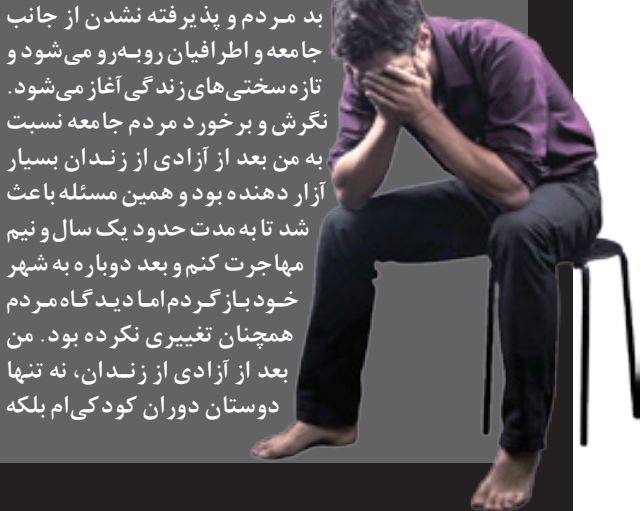
بخشش اولیای دم، آدمم کرد

«**ه-کاف، ۲۸ ساله، سال ۸۸ به جرم قتل عمد بازداشت شد. به مدت ۷ سال تحمل کیفر کرد و اکنون سه سال است که بارضایت اولیای دم مقتول آزاد است**»

هنوز ۱۷ سال را تمام نکرده بودم که داستان عشق و دوستی من و یک دختر بر سر زبان‌ها افتاد. خبر که به گوش برادر بزرگتر آن دختر رسید، بی‌درنگ خود را به منزل ما رساند و از همان لحظه نخست با من درگیر شد. اول فقط قصد دفاع از خود را داشتیم اما دعوا بالا گرفت و کمتر از چند ثانیه اتفاقی که نباید، افتاد. تمام رویاهایم به یکباره جلوی چشمانم سقوط کردند و به عنوان مجرم مرتکب قتل عمد راهی زندان شدم. پرونده من ظرف مدت یازده ماه به مرحله صدور حکم رسید اما چند بار، قصاص به دلایل مختلف و برای بررسی اعتراض‌های من به عقب افتاد. در حالی که ششمین سال حبس خود را سپری می‌کردم و هیچ امیدی به زنده ماندن و آینده‌ام نداشتم، خبرهایی مبنی بر گذشت بزرگوارانه شاکیانم به گوشم رسید. من تا بد زندگی دوباره‌ام را مدیون آن دلاورانی‌ام که با دنیایی از گذشت و مهربانی، بذر محبت و آشتی را در دل من و خانواده‌ام کاشتند.

🕒 **سختی‌های یک قصاصی از زمان آزادی شروع می‌شود!**
متأسفانه زمانی که یک فرد قصاصی آزاد می‌شود و به جامعه و خانواده‌ی باز می‌گردد، با برخورد بسیار بد مردم و پذیرفته نشدن از جانب جامعه و اطرافیان روبه‌رو می‌شود و تازه سختی‌های زندگی آغاز می‌شود.

نگرش و برخورد مردم جامعه نسبت به من بعد از آزادی از زندان بسیار آزاردهنده بود و همین مسئله باعث شد تا به مدت حدود یک سال و نیم مهاجرت کنم و بعد دوباره به شهر خود بازگردم اما دیدگاه مردم همچنان تغییری نکرد بود. من بعد از آزادی از زندان، نه تنها دوستان دوران کودکی‌ام بلکه

نگاهی روان‌شناسانه به ماجرای بخشش فردی که مستحق قصاص است

هر قاتلی را نباید بخشید

اگر در برابر خطای افرادی که مرتکب قتل شده‌اند، مجازاتی وجود نداشته باشد، احتمال تکرار قتل توسط خود شخص و دیگر افراد جامعه وجود دارد و در نتیجه بستر ایجاد جرم در جامعه فراهم می‌شود.

با این حال، می‌توان قتل را به دو دسته تقسیم کرد: گروه اول قتل‌هایی است که به موجب یک لحظه لغزش ایجاد شده است و اگر تمام زندگی شخص خاطی را بررسی کنیم جز این مورد، موردی دیگر از خشونت مشاهده نمی‌شود. اما گروه دوم، افرادی هستند که بارها و بارها تجربه اعمال خشونت، مرافعه جمعی و فردی را داشته‌اند و دارای پرونده‌های قضایی

متعدد هستند. پادرمیانی برای بخشش افرادی از دسته دوم، اعمال فشار افکار عمومی بر خانواده‌های مقتولان نه تنها هیچ‌گونه جنبه مثبتی نخواهد داشت بلکه احتمال می‌رود خانواده مقتول نیز دچار تنش روانی شوند. بنده بر این باور هستم که قصاص به نوعی جلوگیری از بازتولید خشونت در جامعه است. گاهی قتل‌ها به حدی فجیع هستند که خانواده‌ها دچار «سوگ پیچیده» می‌شوند. اعمال فشار بر چنین خانواده‌ای و تحمل نکردن فشار افکار عمومی و ترس از منزوی شدن توسط جامعه، موجب گرفتن رضایت ظاهری از خانواده مقتول می‌شود در صورتی که خانواده مقتول از درون خود، آرامش ندارد و راضی نیست رضایت دهد. در نتیجه نه تنها به تخلیه روانی خانواده کمک نمی‌شود که از طرف دیگر، خانواده به صورت عمده دچار تنش، احساس گناه از نگرفتن حق فرزند خود، ضعف و ناتوانی در دفاع از حق خود و... می‌شود.

دکتر هادی نقدی | عضو هیئت علمی دانشگاه، روان‌درمانگر

اگر بخواهیم به مسئله قتل و در مقابل آن قصاص در قوانین ایران و چهار چوب روان‌شناسی بپردازیم، با دو بعد «خطا» و «تنبیه خطا کار» روبه‌رو هستیم. در علم روان‌شناسی، باور عام بر این نکته است که انسان‌ها از طریق تنبیه و تقویت رفتار، اصلاح می‌شوند و تغییر رویه می‌دهند.

🕒 **عفو در لحظه آخر مصداق تنبیه خطا کار است**

بنابر این عفو بعضی قاتل‌ها قبل از قصاص، مصداق تنبیه خطا کار است.